

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Liber Miraculorum, Auctore eodem monacho Lambacensi, sed in fine
parum auctus ab aliis, Ex eadem editione Hieronymi Pezii tom. II.
Scriptorum rer. Austriac.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A mm Joann. abb. Propterea.
nn Idem socii.

oo Proverb. cap. 5, v. 12.

pp Psalm. 55, v. 19.

qq Apud Pezium sequentibus præmittitur hic titulus : Qualiter dedicatio Lambacensis monasterii a duobus episcopis sit percelebrata. Apud Joann. abb. celebrata, cetera consonant.

rr Lege : septimo, sive biographus sic mensem Hebraicum, sive veterem Romanorum, seu mensem Septembrem, ut debuit, indicare voluerit, uti ex dicendis patescet.

ss Observat Pezium, in Ms. codice Lambacensi ritiose legi : Scenopheia; in editione vero Joann. abb. Scenop Regia. Est porro Scenopegia vox Græca, Latine Festum Tabernaculorum, quod Judæis celebrandum erat per Septem dies, a die 15 mensis septimi, qui lunationi nostri mensis Septembris respondet.

tt Joann. abb. Adalbero; monet tamen Pezium, in Lambacensi codice legi Albero, quod etiam in Libello miraculorum, seu studio, seu ex oscitantia, aliquando factum infra videbimus.

uu De SS. Kiliano ac duobus sociis, Franconiae apostolis, Herbipoli occisis et cultis, consule Acta nostra ad diem 8 Julii. Ceterum biographus hic allegat causam, cur Adalbero ecclesie Lambacensis altare princeps etiam SS. Kiliano et sociis dicari voluerit; quia videlicet in ecclesia Herbipolensi, in qua illi coluntur, et admodum juvenis educatus fuerat, et ejusdem episcopus erat.

xx Id est, arcula, sacras reliquias, altari de more inserendas, continens.

yy In editione Joann. abb. desiderantur ista sequentia : Et aliquid divinum hac in re præ sagium intelligens.

zz Id est, hic sepeliar, uti etiam factum est.

aaa Lege Genesis cap. 28.

bbb Epist. 1 Petri, cap. 2, v. 9.

ccc Apocal. cap. 7, vv. 2 et 5.

ddd Nalum cap. 1, v. 15 : Celebra, Juda, festivitates tuas, et redde vota tua.

eee Apud Joann. abb. legitur : MLXXXVIII; sed supra cum Pezio ostendi, cum autographo legendum esse : MLXXXVIII.

fff Supra legebatur eadem sollemnitas peracta XVIII Kal. Octobris. Vide dicta in Commentario prævio num. 30.

C ggg Nempe anno 1090, die 6 Octobris.
hhh Redi ad num. 51 hujus capituli. Hac etiam ratione impletum est, quod B. Adalbero in juventute futurum prædixerat, ut conderet monasterium, in quo esset tumulandus. Ad Comment. prævium num. 27 et sequenti.

iii Obiit B. Altmannus anno 1091, die 8 Augusti; ac proinde non anno tertio post hanc dedicationem, sed secundo post unum mensem paucosque dies complendo, sive illa die XVIII sive XVII sive etiam XVI Kalendas Octobris anni 1089 contigerit.

kkk Sic et B. Altmanni impletum vaticinium est, de quo vide Commentarium prævium num. 27 et sequenti.

LIBER

MIRACULORUM,

Auctore eodem monacho
Lambacensi, sed in fine
parum auctus ab aliis,

Ex eadem editione Hieronymi Pezii tom. II Scrip-
torum rer. Austriac.

VETUS CAPITUM PARTITIO.

Prefatio.

CAPUT I. De paralytico post longam ægritudinem sanato.

II. De puero, utroque pede claudo.

III. De manu arida vinitoris.

IV. De muliere, cujus palmæ colus innexus erat.

V. De muliere curata, cujus manus fusus in hæserat.

VI. De milite sanato.

VII. De muliere, sola cogitatione salvata.

VIII. De uxore militis sanata.

IX. De morbo militis curato.

X. De patre-familias ægotante sanato.

XI. De uxore cujusdam memorarii sanata.

XII. De quodam paupere, post longum languorem sanato.

XIII. De muto, divinitus sanato.

XIV. De filia viduæ, in itinere obeunte.

XV. De muliere, harpaginem sinistra ferente, et liberata.

XVI. De muliere cæca illuminata.

XVII. De quodam cæco illuminato.

XVIII. De muliere contracta sanata.

XIX. De puero claudo et muto sanato.

XX. De puero claudo sanato.

XXI. De cæco a nativitate, illuminato.

XXII. De puero muto curato.

XXIII. De puero muto divinitus sanato.

PRÆFATIO.

Antiqua miracula, divina clementia circa tum-
bam beati patris nostri Adalberonis a haectenus
acitata, propter sui pluralitatem omisimus :
nam et pleraque oblivio absorbit, pleraque
incuria abolevit. Consulendum etiam tardis et
inertibus fore, existimavimus, ne congesta co-
pia eis fastidium pareret. Paucula tantum ex
his, quæ vidimus et audivimus, quæ manus
nostræ tractaverunt, annotare summatim po-
tius, quam latius prosequi, satagimus, ut mo-
dica saltem stilla situlæ devotioni posteritatis
propinetur, si forte occasione competenti Deus
in

AUCTORE
ANONYMO.

E

F

Profertur au-
ctor, se solum
pauca ex mi-
raculis, quæ
vidit, relatu-
rum.

a

b

AUCTORE
ANONYMO.

in Sanctis suis laudetur. Sacrum ergo pii Patris nostri corpusculum, sacrum quietis ejus tumulum, sacros ejus cineres pio affectu foveamus, diligamus, veneremur fideliter, suppliciter, humiliter. Implumes et imbecilles pulli sub alas gallinæ confugiamus, ut ab ea protecti ac defensati ipsius interventu gratiam et misericordiam consequamur; ne illo Evangelico denotemur elogio: « Quoties volui congregare filios » tuos, quemadmodum gallina congregat pullos » suos sub alas, et noluiti c? »

ANNOTATA.

a Ex hoc aliisque hujus Opusculi locis statui, auctorem illius Lambacensem monachum fuisse; nec diversum esse ab auctore præmissæ Vitæ, probavi in Commentario prævio num. 13.

b Etiam aliis minus peperisset lædii, si subleptis ab ineptis parergis abstinuisset.

c Matth. cap. 23, v. 37.

CAPUT I.

Paralyticus puer utroque pede claudus, vinitor, cui brachium aruerat, duæ mulieres divinitus puni- tæ, et vir nobilis ex diuturno morbo pene confectus, incolumes redduntur.

CAP. I.
Paralyticus
et contractus,
dum Juvavi-
um vehitur.

a

C

b

Lambaci ad
B. Adalbero-
nis sepulchrum
depositus.

c

Vergente mundi vespere, cum Sol justitiæ radiis misericordiæ clementioribus, stillicidiis- que gratiæ uberioribus Lambacensem locum visitare dignaretur, paralyticus quidam de parrochia, quæ dicitur Gutowa, in confinio Bohemorum, vehiculo brevi conducto pretio superjectus, ad Juvaviensem a se transportari ecclesiam impetravit. Comitabantur cum eo plures ex eadem regione illustres viri, divites, mediocres, pauperesque, causa orationis limina Sanctorum petitori, salutisque, quam audierant ibi celebrari, participes effici gestientes. Evolverat enim fama, quemlibet peccati contagione obvolutum, a liminibus oratorii, justitiæ dicantem divina, suspendi et arceri (sicut etiam de Maria legitur Ægyptiaca b) nec quemquam, nisi bene emendatum, solerterque vitii emundatum, posse ingredi.

5 Ventum est ergo ad Lambacensem locum: ibi metam suæ itionis fixerat, ibi omnium sacra loca invisere cupientium portus et asylum erat, ut confessionis medela mundati, poenitentia et satisfactione purificati, tutius et liberius Sancta Sanctorum peterent. Comites perinde fidi, misericordia moti, paralyticum gestatoriae e impositum, monticuli- que verticem, super quem monasterium beate Dei Genitricis constitutum habetur, fortiter nitendo scandentes, oratorium introeunt, homuncionem illum juxta sepulchrum beati Præsulis excutiunt. Videres enim (excepta facie humana) non jam hominem, sed simulachrum: nam quasi truncus erat ficulnus inutile

lignum, manibus recurvis, brachiis rigentibus, D pedibus innexis natibus. Diurno itaque peracto Officio, Fratres ab oratorio secedentes ad sua rediere. Interim plebecula, quæ cum languido venerat, singulis perlustratis altaribus, orationi vacant, peccata sua confitentes, Deum precibus placant et fletibus.

4 Paralyticus itaque, longa vocatione quassatus, dolorisque vehementia angariatus, somnum arripuit (quid in somnis viderit, mente excidit) et ecce, repente se suberigens clamore ingenti vociferatur, fragor nervorum et compago viscerum se solventium in tota ecclesia personat. Plebs novitate rei perculsa ocyus advolat; plantis firmiter stantem reperiunt, quem pridem solo stratum reliquerunt. Deinde pater monasterii cum omni congregatione supervenit; quid factum sit, inquit, veritatem rei a comitibus percipit. Illis autem tardius fidem accommodantibus, et aliquantulum super hac re titubantibus, is, qui sanatus fuerat, adjuratus per nomen æterni Dei et Salvatoris Jesu Christi, per omnia Sacramenta, per omnia jura jurat, confirmat credibiliter et veraciter, civibus suis et comitibus id ipsum contestantibus, in id ipsum consentientibus, se omni tempore debilem, omni destitutum officio membrorum, multis non modo diebus, sed annis, contractum, solius incoluisse lectuli sentinam d, in gemitu laborasse, per singulas noctes lachrymis lectulum suum lavasse, lachrymis stratum suum rigasse.

5 Quid miserum, miseris longis afflictum, ulterius querendo et sciscitando alligitis? Ecce enim, Deus, omnium exauditor, intercedentibus beati Pontificis istius meritis, preces meas exaudivit, et eduxit me de lacu miseriæ, et de luto fecis; eripuit me de tribulatione, quæ circumdedit me, et statuit me supra pedes meos, et direxit (ut ipsi cernitis) gressus meos. Tunc cedunt, tunc tot ac tantis adstipulationibus edocti credunt: exin GLORIA IN EXCELSIS DEO tollitur, et nomen ejus laudibus exaltatur, qui salvos facit sperantes in se, qui neminem vult perire, sed omnes ad cognitionem nominis sui venire. Sic veterosa exutus tunica et ærumnosa, vestimentoque salutis et indumento lætitiæ indutus, ad suos, quasi novus homo, pedes regreditur, qui prius alieno ad vadendum utebatur vehiculo, cunctis civibus, notis et cognatis grande et delectabile spectaculum in se ipso offerens. Acta sunt hæc eodem anno, quo beati Virgilio ossa sunt revelata e, in Vigilia S. Johannis Baptistæ: nec ea veterum relatione cognovimus, quia oculis nostris ea vidimus.

6 In vicinia claustrii juxta xenodochium, in monticulo f, cui collateralis est alter mons excelsus satis valde, ædiculæ pauperum tunc temporis fuerant collocatæ, ubi natus est infantulus, primo quidem ortu omni forma membrorum nullam habens eclipsin g, sed adeo integer et incolomis habebatur, ut nullum naturalis corruptionis vestigium in eo videretur. Dein procedente tempore sensim cepit ægrotare, ægrotando deficere; deficiendo uterque pes contra se invicem introrsum contrahitur et recurvatur. In radice autem monticuli rivulus blando præterfluit susurro, cujus vocabulum, quia omnibus fere patet, supersilire h potius, quam adnotare, dignum duximus. Mater itaque infantuli, exemplo Rachaelis filios suos deplorantis, inconsolabiliter flebat et mœrebat, pectora contundens, lachrymarum

integram
membrorum
incolomita-
tem

E

d

repente obli-
vuit anno
1181.

F

e

CAP. II.
Puer, pedibus
introrsum
contractis,
claudus,
f
g

h

A lachrymarum flumina fundens; quia tenera pueri ætatura in doloribus et ærumnis dies suos consumptura foret.

*ad ejsdem
Beati tumu-
lum allatus,
subito cura-
tur.*

7 Dicentibus namque cognatis et notis, vicinis et extraneis, cum penes se haberet montem, in quo oportet orare, montem, in quo beneplacitum est Deo habitare in eo, cur ibi non expe-teret suffragium, ubi etiam extraneæ nationes, divinum sibi non discredere, Sanctorum mediantibus meritis, affore adiutorium; abiit, infantulum suum sepulchro beati Adalberonis applicuit, orationeque completa, et ritu devotionis consummato, infantulum sanum recepit, quem eo ægrotantem detulit. Minus enim necessarium fore putamus, ut hæc historiola alieno fulcitur testimonio: nam et is, de quo sermo est, infantia meta transcensa, ætatem nunc habet: ipse de se et pro se loquatur. Nam et nos vidimus eum claudam, videmus etiam eum nunc exilientem, ambulantem, et laudantem Deum.

*CAP. III.
Idem contin-
git vinitori,*

B 8 De Marchia Pannoniorum *v* vinitor quidam, Slavica gente oriundus, brachium habens dextrum, humero quasi inutile dependens lignum, cum jam per omnia inutilis sibi redditus foret, et officia manuum, quibus hæc vita regitur, penitus illi auxilium denegarent, pro instanti necessitudine, pro spe recuperandæ sospitatis loca sacra peragraré, Domino pro suis supplicare erratibus, votum vovit, et solvit. Nam brachium ab humero usque ad summas manus cocturis frequentibus adeo ustulaverat, ut modicum quid, exceptis stigmatum maculis, in brachio appareret; et hoc ea de causa, ut pus omne imis emergens *v* visceribus, dolor cederet. Sed minime profuit, immo magis obfuit; quia dolorem dolori apposuit. Nec mirum, si caudæ humanæque medicina parum operatur, cum Largitor salutis contemnitur.

** imo omni
pure
* emergente*

*cui brachium
dextrum exar-
ruerat.*

9 Is ergo perveniens ad Lambacensem locum, clam oratorium ingreditur, sepulchro beati episcopi Adalberonis proximans, solo sternitur, sinistra manu brachium aridum tumulo imponit, orationem fundit, meritis beati Præsulis curatur, officio pristino recuperatur. Jam enim quasi tertia instabat hora primæ refectionis, et ipse mendicando stipem, ut paululum recrearetur, petebat. Idioma namque linguæ suæ *k* idiomati

k

C Teutonico inordinate et indiscrete commiscens, corruptissimos balbutiendo profundeabat solæcismos, et barbarizando infrensens, ridiculosa edit semiverba, quæ audientibus cachinnum parent. Hæc ab ipso lachrymosis percepimus vocibus, hæc manibus tractavimus: testis est enim scientiarum Dominus, nos nil fingere. O si possemus ex pluribus modicam saltem veritatis scintillulam elicere.

*CAP. IV.
Inter multos
Lambacum
accurrentes
in Hebdoma-
da Majoræ,*

l

10 Tempore illo Quadragesimalis observantia, quo cuncta per orbem Ecclesia, Christi ardens sequi vestigia, corpus vigiliis, jejuniis alligens, præcepto Domini parens, parcius utens verbis, cibis et potibus, reliquisque, quæ convenientia hujus temporis exarata tenet, quæque non est opportunum *l* nunc latius persequi, appropinquante jam die festo Redemptionis nostræ, multi non solum ex vicinis, sed etiam ex remotis regionibus, ad Lambacensem confluxere locum, plerique causa orationis, plerique, ut sacratissimis diebus divinis interesse cultibus valerent; alii, ut vulnera animarum intrinseca medicamine Confessionis, et fomento poenitentia curarent, seipsos secundum con-

scientiæ meritum bene diducantes, sicut Apostolus monet: « Quodsi nosmetipsos diducamus, non utique judicemur: cum judicamur, a Domino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur *m*. » Alii eo tendebant, ut vivificis Christi Sacramentis ibi tutius communicarent, ubi tutæ custodiæ secundum Deum vacare valeret. Idcirco enim juxta antiquam Patrum institutionem hoc observat Ecclesia, ut in tribus sacramentalibus festis ad Sacramentum Christi accedat *n* Ecclesia propter diversos casus, qui mortalibus possunt accidere, propter eos, qui subitanea et improvisa morte intereunt, ut his præmuniti Sacramentis inveniantur tandem in numero justorum, refrigerii rore percepto, ut dicitur: « Justus, si morte præoccupatus, fuerit, in refrigerio erit *o*. »

11 Nitendum est ergo omnibus viribus, ut illuc repatriemur *p* per parsimoniam, unde cecidimus per gastrimargiam *q*. Perpendamus, attendamus, quanta mala, quanta scelera mundo protoplasti intulerit inobedientia; quid gratiæ, quid miserationis contulerit Christi usque ad mortem obedientia. Considerandum pertimescendumque nobis est, quia propter infaustum temerariumque morsum pomi infinita milium milia in ventrem nequitia suæ Leviathan absorbit, sicut per Job dicitur: « Absorbebit fluvium, et non mirabitur, et habet fiduciam, » quod influat Jordanis in os ejus *r*, » fluvio gentiles et Judæos significans; Jordane baptizatorum numerositatem mysticans. Nunc vero inobedientia obedientia eliminatur, mors morte destruitur, mors nequitia gustu fellis et aceti pellitur. Verum, quia propter brevitatem historiæ subsequentis parum, quod ad rem non pertinuit, exorbitavimus, nunc in orbitam convertamur.

12 In quarta feria, quæ Dominicam antecedit Cœnam, quam multi reverenter observant, jejuniis et orationibus insistentes propter Christi traditionem *s*, sicut sextam feriam propter ejus passionem, Sabbatum propter Genitricis ejus venerationem, inter cæteros, qui propter dies sollemnes Lambach concurrerunt, venit mulier quædam, sinistra manu ferens muliebris exercitii instrumentum, quod nos vulgo Colum vocamus, cui mulieres pensis adnexis ad nendum cottidiano insudant labore. Quæ dum nocte ferianda, vespere videlicet Sabbati, usque ad crepusculum noctis, qua requiescere ab omni opere Christianis præcipitur *t*, ipsa acrius nendo laboraret, nunc dormitans, nunc evigilans, capite a cervice jam ad cadendum dependente, fusus in terram labitur. Hinc experrecta, colum, casum minitantem, sinistra, ne penitus rueret, arripuit, arreptum tam stricte tenuit, ut nulla ratione erui potuisset.

13 Conclamant domestici, concurrunt cives et extranei, factum mirabile obstupefacti mirantur. Conjicientes autem, dolo muliebri id fieri, fortibus fortiores, fortioribus fortissimi, ut colum ab ea evellerent, succedunt, illa præ doloris nimietate vociferante, ne se læderent; a Deo factum crederent, quia legem prævaricata sit. Venit ergo ad tumulum beati Adalberonis, et multitudine, quæ hac die convenerat, circumstante et inspectante, flens et ejulans procubuit, orationem luctuose satis fudit, et infra hymnos matutinos, cunctis admirantibus, manus divinitus resolvitur, ad terram colus labitur, postea aliquantisper juxta sepulchrum ob memoriam signi

AUCTORE
ANONYMO.

m

n

o

*qua occasione
scriptor mul-
ta hic par-
erga inseruit,*

p

q

E

r

*mulier colum
manui divini-
tus innexam
gerens,*

s

F

t

*post fusas
preces libera-
tur;*

u

AUCTORE
ANONYMO.

u

signi salutaris appenditur *u*, et laus ei ab omnibus concinitur, qui in Sanctis suis est gloriosus et mirabilis. Quodsi necessitas exposceret, in testimonium, non duos vel tres, sed totam illam produceremus ecclesiam: nam et si illud quid valet, quæ retulimus, oculis nostris vidimus.

CAP. V.
uti et altera,
cui fusus in
violati festi
pœnam

14 Consequens videtur, et seriei narratione cula non contrarium, immo congruum, si præcedenti miraculo factum mulieris prævaricatricis subnectamus, ut videlicet colo fuso jungamus, quia aliquam cognatam viciniam fusus cum colo habet. Nam et unum sine altero nil valet, sicut ensis absque capulo inutilis est. Muliercula quædam, dum nocte sollempni, qua feriandum foret, instans in jus *x* nendo vexaretur, fuso jam stamine completo, dum eum avellere nititur, manui ejus tam firmiter innectitur, ut nullo trahentium nisu, nullo motu erui potuisset. Cognati, vicini, noti et amici, ut eam consolarentur, singuli de suo loco venientes, et circa eam sedentes, divinitus conceptum offerant ei consilium, sicut amici Job fecisse leguntur.

manui adhaerens.

B

15 Sed isti diviniore intentione, Quid tu, inquit, salutem tuam negligis? Cur te contemnis? Qui sibi nequam, cui bonus? Age ergo, et nunc tandem aliquando redi prævaricatrix ad cor, jacta cogitatum in Domino, spera in eo; et ipse te enutriet; transmigra Lambach ad locum Deo dilectum, locum gratia et miseratione repletum, quem longius remoti gratia recuperandæ sanitatis expetunt, et petita * percipiunt. Propitiabitur enim tibi Deus, sicut multis propitiatus est: habebis nos comites, fidos in omnibus cooperatores, devotos salutis tuæ fautores. Illa spes his *y* animata, fidelibus adquiescens suasionibus, ad locum tendit præfatum, ante sepulchrum beati Viri contritione plenissima procubuit, oratione ad Dominum fusa, comitibus Deum in veritate invocantibus, manus diu clausa resolvitur, fusus, manui adhærens et inhærens, eruitur, et laus in cælum cum gratiarum actionibus attollitur.

* an petitam!

y

CAP. VI.
Vir nobilis
gravissime
ægotans, ca-
lesti visione
monitus,

16 Miles, cujus nomen *z*, quia notissimus est, silentio magis transire, quam onerare, malimus, longa ægritudinis inedia depressus, lectum incidit valetudinis, febribus, aliisque incommodis acerrime die noctuque laborans, lachrymis, suspiriis, stratum suum indies rigans. Jam omnia membra, quasi emortua, officia sua amiserant, jam corpus effectum *aa* usque ad interneccionem languerat, jam desperatus et ab omnibus neglectus jacebat; vix vitalis halitus in pectusculo saucio spirabat, vix lumina habentia lucem hauriebant, jam medici omnia, quæ rodere et emungere quiverant, asportaverant; cum, ecce, Dominica nocte, quæ octava a die sacratissimæ Resurrectionis obvenerat, nocte fere tota luctibus et gemitibus consumpta, ut mos est languentium, crepusculo diei jam proximante, præ nimia fatigatione obdormisceret, veneranda ei apparuit persona, angelica facie nitida, stellantibus oculis dulcis et grata, ore sereno, vultu jucundo, stola Pontificali amicta perlucida, et sic eum alloquitur.

ad Beati tum-
bam delatus,
continuo sa-
natur.

17 Quid tu, inquit, homo, somno inertie deprimeris? Non intelligis, parum humanum tibi profuturum adjutorium, quamdiu divinum contemnis invocare auxilium? Si propitium cupis tibi fore Deum, si iram mitigare gestis Tonantis, si vincula tribulationis imminenti vis dirumpi, et a præsentis languoris agone eripi, versus Lambach, omni submota occa-

sione *bb*, gressus dirige, Sanctorum obnixè eflagita suffragia; et sanaberis. His dictis, visio, quæ apparuit, oraculo perorato, disparuit. Aurora cursum provehente, æger somno excitus, visionem uxori et filiis retulit; qui visitatione misericordis Dei animati in lachrymas solvuntur; moxque vehiculo ascenso, ad locum sibi divinitus demonstratum tendit. Dein manibus servulorum ad tumbam beati Pontificis ducitur, orationis devotione rituque oblationis, quam ei prædicta revelavit, edocuitque visio, percelebrato, miles surrexit incolumis, pedes domum revertitur, qui prius vix alieno fultus adminiculo ad eundem utebatur.

bb

ANNOTATA.

a Juvavia, vel Juvavium, nunc communis Salisburgum, vulgo Saltzburg, Germaniæ civitas archiepiscopalis est in circulo Bavarica, caputque Salisburgensis ditionis, quæ in sui archiepiscopi dominio est.

b *Consule hujus Sanctæ Vitæ cap. 5, num. 22 et sequenti, in Opere nostro ad diem 2 Aprilis.*

E

c *Id est: Lecticæ.*

d *Id est: Lectulo suo perpetuo decubuisse.*

e *S. Virgilio Salisburgensis episcopi ossa reperta fuisse anno 1181, jam observavi in Commentario prævio num. 11; atque hinc liquet de ætate scriptoris, qui dicti paralytici curationis oculatum testem se proficitur. Hinc etiam simul collige, cur supra laudati peregrini e confinio Bohemorum Salisburgum profecti fuisse dicantur; nimirum, quia tunc S. Virgilio, aliorumque trium Sanctorum Salisburgensium antistitum corpora inventa multis inclaruerant miraculis; de quibus vide Baronium in Annal. Eccles. ad eundem annum. De S. Virgilio agendum erit in Opere nostro ad diem 27 Novembris, quo ille in Martyrologio Romano celebratur.*

f *In monticulo desideratur apud Joan. abb.*

g *Id est: Defectum, ut habet Joan. abb.*

h *Apud eundem: Supersilere.*

i *Id est: De limite seu confinio Pannoniorum. Marchia enim Latine regionum Limitem, confinium sonat.*

k *Sclavoniæ videlicet ex præmissis.*

l *Apud Joan. abb. male: Quæque non est importunum.*

F

m *Epist. 1 ad Cor. cap. 11, v. 51: Quod si nosmetipsos dijudicarem, non utique judicaremur: dum judicamur autem, a Domino corripimur.*

n *Scilicet non eadem semper fuit disciplina Ecclesiæ in sacra Communione præscribenda. Quod huc spectat, Concilii Agathensis canon 18 sic habet: Sæculares, qui Natale Domini, Pascha et Pentecosten non communicaverunt, Catholici non credantur, nec inter Catholicos habeantur. Illatus hic canon est in Decretum Gratiani De Consecrat. distinct. 2, cap. 9.*

o *Sapient. cap. 4, v. 7.*

p *Id est: Revertamur in patriam.*

q *Monet hic Pezsius, in Lambacensi codice vitiose legi: Castrimariam. Est autem Gastrimargia vox Græca, Latine ventris voracitas, seu gula. Joannes abb. substituit: Inobedientiam et gulam.*

r *Job cap. 40, v. 18, ubi ista dicuntur de Behemoth. Consule interpretes de literalibus ac mystico hujus loci sensu.*

s Quomodo

A s Quomodo hæc accipienda sint, collige ex Nicolao I Papa in responsis ad consulta Bulgarorum apud Labbeum tom. VIII Concilior. col. 318. Quarta feria quamvis e ceteris diebus præter sextam feriam sit amplius mœroribus operandum, pro eo, quod Dominus ipso jam die in corde terræ, id est, Judæ traditoris, quodam modo sepultus erat, dum hunc ipse morti tradere meditabatur, tamen etc.

t Fuit aliquando variis in regionibus consuetudo, ut pridie Dominicæ diet a solis occasu a servilibus operibus abstinendum esset.

u Nemp: Colus.

x Ita in codice Lambacensi, teste Pezio. Joan. abb. has duas oculos in jus prætermisit. Quid si legendum sit injussa; aut in jus pro contra fas hic ponatur?

y Joan. abb. Spe hac.

z Teste Pezio, in ora codicis Lambacensis eadem, qua cetera, manu adscriptum legitur: Gebhardus de Hornaren: quam ob rem Joan. abb. hunc locum sic reddidit: Miles quidam notissimus, nomine Gebhardus de Hornaren. Ceterum vulgo notum est, vocem Miles isto ævo Virum nobilem significare.

B aa Apud Joan. abb.: Effectum.

bb Ibid. Subjuneta occasione.

CAPUT II.

Gravibus morbis conflictati per Beati patrociniū sanitate potiuntur.

c. p. vii.
Apud fluviolum Lambach

a

Parum videtur, quod dicturi sumus, sed tamen, quia memoria obviavit, supersedendum, non putamus. Lento murmure fluviolus inter duo serpit montana, qui tribus a distinguitur nominibus. Duo ex his, quia valde sunt nota, et præsentibus minus necessaria videntur themati, silentio prætermittimus; tertium, quia nunc ad rem pertinet, ponemus. Tertio, ut prædictum est, loco Lambach nuncupatur, unde et locus noster b vocabulum est sortitus, a quo et viculi adjacentes nomina acceperunt. Fluviolus enim ille ad irriganda flaccientia c diversas in partes derivatur, ex utroque latere amœna meatu suo fovens prata, insuper diversis adminiculatur hominum usibus, in circuitu passim commanentibus; ad postremum vero, terra, qua generatus est, absorptus in planitie quadam immergitur. Est aliquid, sub rivulus aquarum habitacula hominum constabili, et residere juxta fluentia plenissima. Hæc, topographia cogente, quæ in his et in aliis plerisque locis necessaria probatur, dicta sunt, qua ignorantes ad viam deducuntur, sicut cæci baculis reguntur.

mulier quædam ex morbo ad extrema deducta,

d

19 Super ripam annis prælibati casæ sunt dispositæ, in quarum una mater-familias d infirmata ad extrema pœne est deducta. Jam corpusculum longa et inveterata tabe olidum, quasi truncus inutilis, vix tenuissimo spiramine vividum, ut exanime putares, jacebat; lumina terra caligo opererat, lingua faucibus adhærens officii sui penitus impos erat; pulsus venarum pertenuis, vel nullus sentiebatur, gelida rige-

bant omnia membra, aliqua in ea signa mortis clarebant certa, ut humana conicere potuit sagacitas. Maritus ejus aberat, in silvam lignorum fascem congregaturus abierat: conclamat familia, convolat, clamore exaudito, exera vicinorum turba, solantur flentes, spem lugentibus repromittunt. Mittitur cursim nuncius, vocatur maritus, advolat citatus; viso uxoris periculo, domum replet luctuosis ejulatibus, non modo mortem dolens uxoris, sed quia Sacramentis Christi minus præmunita vita decedere videbatur.

20 Quid plura? Saniorum persuasus consilio, Lambach gemebundus, gressu titubante, currit, et exanimis orat sacerdotem, ut Viaticum offerat ægotanti. Venit sacerdos, cui cura hæc credita erat, sedet opperiens, si forte aliqua experientia auribus captare queat vitalis halitus spiracula. Aure propius adhibita, officia capitis sunt muta: admonet de Confessione, non erat vox, neque sensus. Facto autem silentio quasi media hora, cum subito oculi languentis aperiuntur, lingua palpitans ad verba formanda relaxatur, valor corporis emortui recreatur. Quærunt, qualiter ad vitam redierit. Respondit: Ego, inquam, cum in meditatione mea exardesceret ignis, meditata sum cum corde meo, si miseratione superni Inspectoris vita mihi redderetur, Lambach me ituram, ad sepulchrum beati Adalberonis vota reddidit. Mox mirum in modum (quod dictu incredibile sit) ut cogitatum meum jactavi in Domino, affuit velox miserentis Dei miseratio, affuit solitæ pietatis ejus propitiatio; mox mihi sum reddita, sensus cum vita rediit, quæ usque ad portas mortis appropinquaveram.

21 Videsne, bene congruere his, quæ dicta sunt, illud Davidicum: « Cor contritum et humiliatum non spernit Deus e? » Et item: « Prope est Dominus omnibus se invocantibus f. » Tum Sacramento vivifico libato, altera die, viribus divinitus redintegratis, surrexit incolomis, tertia demum die Lambach proficiscitur, immolans Deo sacrificium laudis, et redens Altissimo vota sua, confitens ei, quia ipse sit adjutor in tribulatione, quia ipse solus laborem et dolorem consideret. Nil refert in conspectu Dei cæli potius exaudire vocem deprecationis et vociferationis in templo, quam affectum piæ devotionis, cordis compunctionem sine strepitu vocis in lecto. Bene ergo pius Remunerator remunerat sanctæ et immaculatæ cogitationis devotionem, melius bonæ exhortationis locutionem, optime Domino placitam operationem. Et e converso perversæ cogitationes separant a Deo, probata autem virtus corripit insipientes.

22 Quod luce clarius probatur in Nabuchodonosor, qui tumens superbia corde tenus, iniquitatem superbiæ commixtam meditatatus est in cubili suo, astitit omni viæ non bonæ, malitiam autem non odovit, cornua superbiæ in altum extulit, iniquitatem in excelso locutus est. Et quia bestialiter sensit, dum se, ut Deum, adorari imperavit, bestialiter vixit, bestia factus est g, ut quidam de eo satyrizando sic carmine ludit:

Qui Jovæ major erat, fortunæ ludicra llerat,
Tunc homo bos fuerat, qui Jovæ major erat.
De quo suisque complicitibus alias dicitur: « Di- » spersit Deus superbos mente cordis sui: de- » posuit

AUCTORE
ANONYMO.

vovens Beati
sepulcrum
adire, sensi-
bus subito
reddita,

E

et sacro Via-
tico refecta,
postridie plane
convaleuit.
Auctoris ad
hæc

e

f

F

parerya quæ-
dam.

g

AUCTORE
ANONYMO.

h

i

k

l

cap. viii.
Alter gra-
vissime de-
cumbens, fa-
cto voto, con-
festim sana-
tur.

* an Georgii?
* Joan. ab.
Khunstel-
wang

cap. xi.
Vir quidam
nobilis miles

cap. x.
Curator præ-
dii ecclesie
S. Blasii e su-
bito malo mor-
ribundus

longa tabe
pene consum-
ptus, consu-
lentibus ami-
cis,

» posuit potentes de sede, et exaltavit humi-
» les h. » Perversa plerumque multatur locutio,
ut in Balaam, qui pecunia corruptus, quod an-
tea vetuit, postea docuit i. Perversa operatio
in multis milibus, et tamen speciatim in Absolone,
qui mortem patris crudeliter sitiens, uxores
ejus stupravit, quod mox ultio digna ultia
est k. Hi sunt tres mortui, quos suscitavit Domi-
nus l: Primum in domo, quod significat mortem
iniqui cogitatus, in cordis cubili latitantem:
secundum in porta, mortem designans locutio-
nis contractam peccamine et operationis: ter-
tium in tumba olentem, mortem insinuans usu
et consuetudinis delectatione perpetuatam, sub
lapide desperationis, ne homo resurgere queat,
aggravatam, ut dicitur:

Mens mala mors intus; malus actus mors for-
ris usus:

Tumba, puella, puer, Lazarus, ista no-
tant.

Lapis enim tegit, premit, occulit.

25 Non impar miraculum Pater misericor-
diarum et Deus totius consolationis operatus est
in viculo quodam, vicino ecclesie beati Georii*,
quæ Chustelwane* nuncupatur. Uxor cujusdam
Gotfridi mirabili et miserabili languore diutino
ardore excocta, ad extrema est deducta. Luxit
et elanguit, nocte ossa ejus doloribus perfora-
bantur, die vero sine intermissione cruciabatur.
Maritus ejus, lugubri querimonia caput et ma-
nus contorquendo, lectulo languentis adhæsit;
proximi et noti flentes et dolentes eam circum-
steterunt: jam etiam exequiæ parabantur, et
extrema vitæ officia ordinantur. Cum jam vita-
lis halitus funditus intercipi videretur, incidit ei
cogitatio, si, Dei donante clementia, ad vitam
rediret, Lambach se profecturam, tumulumque
beati Adalberonis orationibus visitaturam, et
suffragium petituram. Et ecce, repente oculos,
caligine fugata, aperit, lingua in vocem erumpit,
se meritis beati Pontificis morte et dolore
ereptam, interventu ejus se salvatam astruit.
Mox stratu spreto, erigitur, ad ambulandum for-
titer nititur, monasterium beatæ Dei Genitricis
ingreditur, sana cum gratiarum actionibus do-
mum revertitur.

24 Quidam ex ordine militantium Scumbergen-
ensis n curiæ, longa infirmitatis tabe exhau-
stus, cum diu, ut languorem aut auferret, aut
differret, aut pudoris gratia dissimularet, et
ultra dictam virium suarum peditando laboras-
set, tandem gressu nutante deceptus, baculi
auxilio destitutus, in grabatum corruens, ulti-
mum videbatur trahere spiritum. Ossa enim ejus
diutino febrium ardore excocta extabuerant;
omne corpus, pelle desuper ossibus ad instar
fidis extensa, livor immoderatus dissipaverat;
vultus, forma penitus humana amissa, omni ex
parte follicaverat o; fenestras oculorum tumor
immanis adeo obtexerat, ut jam non oculos, sed
stigmata bina in facie videres.

Nam velut inclusi caeco clauduntur in antro.
Cibi jam desiderati, jam parati, jam oblati, sunt
ab eo p fastiditi, repudiati, rejecti.

23 Turba parentelæ, plangens eum, quasi
unigenitum, venere singuli de mansuiculis
suis, ut pariter visitarent eum et consolarentur:
videbant enim, dolorem esse vehementem.
Hortantur eum jugiter ad Dominum vigilare, in
fide fortiter stare, viriliter agere, insidiarum
inimici versutias invocatione Sanctorum longe

repellere, ad Dominum toto corde, toto deside-
rio, confessione purissima penitentiaque Deo
placita converti, Sacramentis Christi, Christia-
næ Religionis, immo salutis a Deo institutis, præ-
muniri, opera tenebrarum abicere, armis lucis,
satisfactionis medela indui, ut bene de eo jam
diceretur: « Confessionem et decorem induisti,
» amictus lumine » (gratiæ cælestis) « sicut ve-
» stimento q. » Ad postremum admonetur, quod
primum et ultimum omni curandum est homini,
de salute animæ oppido cogitare, rebus peritu-
ris divitias cælestes comparare, ut post exces-
sum requiem æternam possideat, et lucem per-
petuam obtineat.

26 Bene, inquit ille, amici, bene sapienter-
que proceditis, sane suadetis, congrue mone-
tis r. Nam et dolor gravis urget, angustiarum
moles cogit, tribulatio imminens, ut ad Facto-
rem misericordiæque Autorem convertar, docet.
Sed vae ei, qui fugam suam ad hanc hycemem
distulerit, qui preces suas supplicationesque et
opera misericordiæ, Evangelica autoritate elu-
cidata, usque ad horam, cum oculus caligat,
lingua palpitat, manus aret, pes gressu caret,
neglexerit. Ista est, puto, nox, ut a doctoribus
percepti, in qua nemo potest operari; solius Dei
providentia colligit, sive longe, sive prope sit
infernus, ubi nemo ei confitebitur. Quid enim?
Omnia mundana gaudia, centum aut pluribus
annis ducta, in æstimatione æternorum sunt
tanquam dies hesternæ, quæ præterit. Utinam
modo tantum fides mea in Christo roboretur,
utinam extrema dies in Christi confessione clau-
datur! Atqui, ne omnino desperemus,

Spem tribuit nobis confessio sera latronis;
Ne vel in extremis desperet quisque fidelis.

27 Nam idem, de quo loquimur, eloquentia
et subtili scientia pollebat, adeo ut etiam cle-
ricorum incitiam, sicubi in divinis exorbitas-
sent, cate et caute satis reprehenderet. Ne quis
hoc non credat, audiat ipsam Sapientiam ex
ore Altissimi prodeuntem, in Evangelio prote-
stantem: « Filii hujus sæculi prudentiores filiis
» lucis in generatione sua sunt s. » Et conver-
sus ad circumstantes: Ite, ait, quæso, ite, ossa
cruciatibus assiduis terebrata plaustro impo-
nite, Lambach ad sepulchrum beati Adalber-
onis me perducite. Confido enim in Domino,
quia interventu ejus et obtentu merear absolvi
de durissima angustia instantis catena. Parue-
runt, ægrotum vehiculo impositum ad locum
præfatum perdixerunt, tumulo beati Præsulis
adhibuerunt, orationum et oblationum lege rite
percelebrata, ad sua redierunt. Exin labentibus
sensim et resolutis dolorum vinculis, recupera-
tis corporis viribus, convaluit ad laudem et
gloriam Redemptoris nostri.

28 Ecclesia beati Blasii in aprico constituta
habetur loco, fluvio quodam præterfluente, sil-
vaque spatiosa et speciosa eam ambiente, quæ
ferax bestiarum et ferarum venatus est aptis-
sima, et pascua pecorum ibi inveniuntur uber-
rime. In circuitu vero ecclesie monticuli consurgunt,
naturali tumore terræ editi, intrinsecus
cryptas nativa exesas lege occultentes, quasi la-
tibula refugiis hominum præparata, ut, si forte
videres beatum Blasium, persecutionis rabiem
declinantem, putares, ibi aliquando delituisse,
et bestiis ad se causa tuitionis et medelæ con-
fluentibus (sicut de eo legitur) benedictionis
gratiam obtulisse t. Hospes ibi mansitabat, qui
ecclesie

D

q

ut ad mortem
se prepara-
ret,

r

E

ad Beati se-
pulchrum ad-
vectus, sensim
convaluit.

s

F

cap. x.

Curator præ-
dii ecclesie
S. Blasii e su-
bito malo mor-
ribundus

t

A ecclesiae jura operose salubriterque procuraret, armenta quoque boum et greges ovium ibi stabilitos, et caetera usui Fratrum militatia attentius conservanda gubernaret. Is viribus corporis repente cepit destitui, et nimio febrium ardore fatigari in tantum, ut, eo in lectulum conruente, in solo flatus vitalis pectusculo palpitaret. Vox ejus intercepta erat, compages membrorum ejus, acsi abscissas putares, emarcuerant, et jam de sola sepultura ejus agebatur.

et demonum larvis,

29 Appropinquabat autem dies anniversarius depositionis beati Pontificis, quo memoria ejus solemniter celebranda foret. Jam dies decessit, et nox, agris nocua, accessit, cum jam velut exanimis miser jaceret, et amici frequentes ad observandum ejus exitum vigiliis instarent, paululum post quartam vigiliam noctis; obdormiscentibus praenimia lassitudine vigilibus, parietes cubiculi, in quo cubabat, tigna, asseres, tegulas aviculae teterrimae, in modum vesperilionum, passerum, hirundinum; operuerant, parietibus tegulisque adherentes et inhaerentes. Phantasmata etiam quaedam horrida, aspectu crudelissima, in rimis parietum, nudatis dentibus morsum munitantia apparebant; quorum visio terribilis miseram animam fluctuantem, super quam linguis, more canum nimio solis ardore astuantium, ejectis anhelabant, cruciabat. Istas, puto, esse bestias, de quibus Psalmista: « Ne tradas, » inquit, « bestiis animas » confidentes tibi; et animas pauperum tuorum » ne obliviscaris in finem. »

de quibus varia hic memorantur,

30 Haec bestiae nefandissima in obitu cujusque hominis, ut saepius probatum est, turmatim conglomerantur, si forte quid peccatorum in seculo contractorum, quae minus emundata homo secum sola pertrahit, in anima reperiant, quo eam ad tartara cruciandam rapiant: sed divina eos vetat misericordia, ne tantum noceant, quantum volunt. Ne quis hoc non credat, manifestus id ipsum liquet in transitu beati Martini, qui, dum migraturus esset ad Dominum, bestiam sibi cruentam adstare vidit, quam confutata a se repulit. Ecce sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus, et excelsior caelis factus, a bestia cruenta tentatur, insidiis et laqueis ejus irretiri putatur; quid de his aestimandum est, qui usque ad finem vitae, quasi jumenta, in stercorebus putrescunt?

vehementer afflicto, post beati apparitionem,

31 Cumque in hac agonia fluctuans, luctando anima laboraret, ecce, repente persona aspectu dignissima, quae se cultu vestium pontificem declararet, habitaculum aegrotantis ingreditur, lumine circumamicta immenso, ad ejus praesentiam nox fugit, et lux in habitaculo refulsit: phantasmata etiam avicularum nigerrimarum, quae omne pavimentum caeco horrore obtexerant, reptando et volitando secreta angulorum petebant, occulere se gestientia. Ingressor vero nihil cunctatus ad lectulum accedit languentis, caput triste manu blanda permulcet, faciem imbribus lachrymarum perfusam abstergit: nam et reliquam partem corpusculi sudoris violentia adeo irrigaverat, ut linteamina corpori superjecta humectasset. Ad ejus tactum vita, quae recesserat, redit; spiritus faucibus vix inhaerens reviviscit; homo paene mortuus rursus animatur, officia membrorum sensim redintegrantur, vigoribus receptis. Ille denique verbi jussione, signique salutaris benedictione phalanges tetras, horridas et fuliginosas eliminavit,

Octobris Tomus III.

abegit, effugavit; et sic visio, quae apparuerat, ab oculis ejus ablata est.

AUCTORE ANONYMO.

32 Cum autem rursus noctis ad terminum properaret, jamque Titan, Oceano emergens, suo jubare mundum illustraret, vigiles exitum aegrotantis opperientes et observantes, ocyus exciti, ad lectulum feruntur languentis, aestimantesque eum mortuum, aure vicinius adhibita, sonum aliquem captare gestiebant; dein pulsando, stimulando, saepius ac saepius quaeritando, an vivat, necne. Ille, ut lumina pandat, omni conamine luctatur, et linguam emortuam ad loquendum, qua poterat, infringens, visionem paucis, quam viderat, reserat, qualiterque sibi sit redditus, exprimit; ut, fluvio transitu, ad monasterium Dei Genitricis perducatur, orat, quo solemnibus Missarum eo die celebrandarum interesse mereatur. Illi, solito latiores effecti, utensilia plaustris applicant, aegrotum ad monasterium ferunt. Ibi geminorum manibus exceptus bajulorum ad sepulchrum beati Pontificis perducitur; exin expletis Missarum solemnibus, sola Dei dextera sublevante, erigitur, omni plebe, quae eo die supervenerat, aspiciente et adstipulante, domum sanus regreditur.

petit ad Beati sepulchrum vehi, indeque incolumis domum rediit.

E

33 Ne mireris, vel dubites, satellites satanae in varias transformari formas ad decipiendas fidelium animas; quoniam, ut veraciter probatum est, exoticos et alienos, permittente Domino, audent sibi assumere decores, sicut de capite ipsorum dicitur: « Ipse satanas transfuratur se in angelum lucis. » Nam quia mille habent artes nocendi, mille modis, mille imaginibus, diversis se hominum conformant qualitatibus. Acriter Deo remisse militantes impugnant, acris studiosiores, acerrime eos, qui contra aereas potestates viriliter dimicant, impetunt: quod evidentissime in Vita S. Antonii probatur. Non autem quisquam autemet, propter assumptivas lucis momentanea induvias, antiquae et nativae eos amittere horrorem nigredinis; verum sciat, tales fore postea, quales fuerunt antea; quia nulla societas luci ad tenebras, nulla conventio Christi ad Belial.

Auctoris parerga de demonum fraudibus

y

z

aa

34 Non solum autem spiritualiter, sed et corporaliter sit ista dementatio; sicut liquet in illis, qui magicis artibus et praestigiiis argutissimis oculos aspicientium pelliciendo venantur, ut videre tibi videaris, eos producere reptantis cujuspiam ferae genus, integra scindere, scissa resarcire, diversas imagines, diversas fingere rerum species, multiplices bestiarum quasi nova creatione fingere formas, alias fugientes, alias ocyus insequentes, utraque labore continuo deficientes; casas a loco suo dimoveri, et alias machinatione inscrutabili transferri. De assumptione, vel potius usurpatione, falsitiae demonum gloriae habes in Registro, ubi Johanni diacono, ad lumen lucernae noctu scribenti, hostis ille antiquus ad eum acriter deterrendum et lumen extinguendum apparuit. Quem mox pius pater Gregorius, ejus Vitae summam jam imposuerat manum, consolatione paterna recreavit, et, quem vidisset, ei declaravit.

et illusionibus.

F

bb

cc

ANNOTATA.

a Teste Pezio, in ora codicis Lambacensis eadem manu leguntur haec annotata: Tria vocabula, fluvii, Wisbach, Cidelbach, Lambach.

b Hic rursus, ut saepe alias, Lambacensem monachum scriptor se indicat.

AUCTORE
ANONYMO.c *In* editione Joan. abb. : Flaventia culta.d *In* margine Codicis Lambacensis, eodem Pezio teste, eadem denuo manu adscriptum legitur: Uxor Heinrici de Lidelaren.e *Psalm.* 50, v. 10 : Cor contritum et humiliatum, Deus, non despicias.f *Psalm.* 144, v. 18 : Prope est Dominus omnibus invocantibus eum.g *Danielis* cap. 4.h *Luca* cap. 1, v. 31 et seq.i *Lege* librum Numer. capp. 22 et 5 seqq.k *Lege* lib. II Regum capp. 16 et 18.l *De* Jairi filia a Christo Domino a morte resuscitata *lege* Luca cap. 8; de filio viduae, Marci cap. 5; de Lazaro Joan. cap. 11.m *Apud* Joan. abb. *perperam* : Fortis.n *Ibid.* Schaumburgensis. *Opinor* autem, hic indicari vetus castrum Schaumburg apud Efferdingam, vel Everdingam, munitum oppidum Austriae Superioris, ac tribus circiter miliaribus Germanicis Lincio, Lambaco vero sex circiter distans, nisi fallant tabulae topographicae. Habuit autem castrum illud suos proprios comites, Schaumburgenses ab illo dictos, ex quorum proinde seu familia seu curia fuerit is, de quo hic sermo est.o *Id* est, opinor : Intumuerat.p *Apud* Joan. abb. *vitiose* : Adeo.q *Psalm.* 105, v. 1 et 2.r Hic excisae sunt (*inquit* Pezius) integrae duae paginae in Msto, quarum jacturam ex Johanne abbate resarcivimus.s *Luca* cap. 16, v. 8.t *Vide* hujus sancti episcopi et martyris Sebastiani Acta prima, cap. 1, in Opere nostro ad diem 5 Februarii.u *Saeculo* itaque decimo tertio ineunte, aut forte etiam citius, jam solebat annua B. Adalberonis memoria Lambaci sollemniter celebrari; quod pro immemoriali ejusdem cultu juverit observasse.x *Gesta* S. Martini Turonensis episcopi, de quo hic, illustranda venient ad diem 11 Novembris. Verum quod in hisce legatur demon ei decumbenti apparuisse, nequam sequitur, id omnibus moribundis, maxime peccatoribus, contingere; aut, quae sibi visus fuit, fabricians hic memoratus videre, vere demonum phantasmata fuisse, cum ex febrium aestu delirantibus similia saepe numero contingant.y *Epist.* 2 ad Cor., cap. 11, v. 14.z *Hujus* sancti abbatis gesta illustrata apud nos sunt ad diem 17 Januarii.aa *Hac* morali sensu de perversitate demonum, per peccatum contracta, interpretare: neque enim illi ullum colorem habent, nec perversitas ipsis nativa est.bb *Joan.* abb. *ementitae*.cc *Lege*, si placet, Vitam laudati S. Gregorii Magni Papae, per eundem Joannem diaconum scriptam, lib. IV, cap. 17, num. 100 in Opere nostro tom. II Martii, pag. 210.

D

CAPUT III.

Alii variis morbis malisque per ejusdem beati Episcopi opem liberati.

Stadiis viginti minus, quam inter Hierusalem et Emaus a, ut opinio aestimat aliquorum, distat a Lambacensi loco nemus, quod a latitudine nomen mutuavit b, cujus compendia si qua esse possunt, reatumque circumjacentium, privilegiato jure altario beati Petri Salzburgensis c deserviunt. Huic, ut illius juris est regionis, custos deputatus erat, quem vulgo Nemorarium aut Foresticum, quasi foresti custodem nuncupamus d; qui solerti curiosaque vigilantia super custodia sibi credita sollicitaretur, ne aut publico violentorum incursum, aut furtiva vulgi strage nemus illud extirparetur. Hujus uxor e, dum in una dierum staminibus nendis, ut huic sexui natura dictavit, insudaret, quo videlicet nuditatem, tam praesentis quam futuri temporis, adumbraret, quam prothoplasti illi, primi legis Dei spectatores, perizomatibus de foliis ficus contextis oppilare nisi sunt; subito de sedili, cui insidebat, corruens, colum isthac, fusum illac longe abiciens, dolor vehemens et horror impatiens f super eam irruit, sicque inter cruciatum, quos patiebatur, os ejus mentumque nativam relinquens sedem sinistrorsum ad aurem usque recurvatur.

56 Exin g officium linguae ei adimitur, victus potusque item interceptur, et nil, nisi suprema dies expectatur. Haec gesta sunt in die Martis, et dolor ille indies augmentatus est usque ad diem Veneris, in quo celebris Exaltatio sanctae Crucis h annuo cursu obvenit. In articulo hujus diei vir moestitudinis angaria i confractus, utensilibus plaustris coadunatis, et uxorem superimpositam Lambach perduxit, omnibus occurrentibus casum mulieris lugubrem demonstrans, consilium quaerit, medicinam, qua virtus recuperari queat, expetit. Omnibus unanimiter consententibus, divinae se magnopere dedere clementiae, opem votis intimis caelestis efflagitare medicinae, Sanctorum patrocinia, Sanctorum imploranda auxilia, ut, eis median- tibus, ostium misericordiae illi aperiat Dominus; adquevicit k, credit, lachrymis suffusus ad tumbam beati Adalberonis accedit, mulierem morbidam secum adhibuit, votisque rite percelebratis, sacris etiam altaribus orationis affectu salutatis, ad sua mox rediit.

57 Postero die illucescente post Exaltationem sanctae Crucis e vestigio instabat sollemnitatis Dedicacionis templi Lambacensis; et ecce, dum via panditur processioni, hac die nullatenus, nisi summa necessitudine l, omittendae, adest vir non humilis repletus tripudio, qui pridie tristitia absorptus recesserat baratro, cum muliere sanata jam, facie jam redintegrate, et in sede nativae dispositionis relocata m. Quae enim paulo ante, forma naturali amissa, obliquo ac distorto vultu horrorem aspicientibus incusserat, linguaque quasi trisulcata balbutiendo confusos vix edidit semilatratus, nunc n clara voce

CAP. XI.

Custodis nemoris uxor subito malo misera correpta,

a

b

c

d

e

E

f

postridie, quam ad beati tumbam adducta fuit,

g

h

i

F

k

plane sospitatur.

l

m

n

A meritis beati Præsulis se ereptam, se salvatam vociferat *o*, universis Dei gratiam declarat; omnisque cœtus, qui gratia diei festi eo die convenerat, Deum laudibus exultat.

cap. XII.
Pauper ex diuturno languore manuum et pedum usu destitutus,

P 38 Pauperulus quidam, mirabili et miserabili languore tabescens, vi febrium adeo est excoctus, ut non solum diutino, sed et *p* annuo deficere morbo videretur, utpote cui propter paupertatis sterilitatem nec medicorum peritia, nec cibi lautioris succurrerent suffragia. Nulla sibi certa patria, nulla prorsus propria habitacionis œdificula; sed, quamdiu sibi licuit, hac et illac vagabundus traxerat artis peritia lucratus vitæ transeuntis victualia. Atqui dum deficeret virtus ejus, dum sopita fuissent manuum officia, quieverunt pariter temporalis subsidii adminicula. Cumque alienas incoleret œdes, et omnibus super eo tædio affectis jam exosus haberetur, jam factoris intolerantia omnis homo gravaretur, a notis et exteris spernitur, contemnitur, quasi abominabilis abjicitur.

curante sorore, ad eundem tumulum vectus,

B 39 Dein ab aliquibus Deum timentibus Lambach perducitur, in hospitio pauperum colligitur: ibi tenetur, ibi fovetur, ibi humane satis tractatur, donec memoria ejus apud suos sepe-

litur, donec oblivioni, tanquam mortuus a corde, traditur. Erat ei soror æque egena, stipem modo labore manuum, modo mendicando, conquirens. Quæ veniens *q* visitare et consolari fratrem, doloribus continuis tabescentem, fletum deduxerunt oculi ejus, commota sunt etiam viscera ejus super fratre suo. Exin muliebris oblita levitatis, animique virilem femineæ interserens, immo præponens fragilitati, tota ad Deum convertitur, fratremque sibi paria sentire hortatur. Et quia pedes ei officium assuetum negaverant, gestatoria a quibusdam petita et accepta, ossa *r* fratris lurida et semimortua imposita, hajulis accitis, tumulo beati Adalberonis advecta exponit.

membrorum usum ac sensim integram sanitatem recuperat.

C 40 Ad postremum, quod unicum æstimabat, asyllum, orationem ad Dominum cum ipso et pro ipso fudit, singula altaria gemitibus inenarrabilibus revisens, celere salutem videre meruit et virtutem. Nam ad fratrem rediens, misericordia misericordis Dei invenit eum jam melius habentem, baculi solatio se subrigentem, quem nuperrime, quasi paralyticum, reliquerat jacentem, parum a Lazaro, excepto vitali halitu, distantem. Adhuc tamen, quasi novus ambulator, gressu titubabat, adhuc membra debilia, longa *s* febrium ardore exhausta, ad instar infantis deambulare gestientis, nunc stans, nunc labentis, nunc se subrigentis, nutabant; sed sensim de die in diem in melius proficiens pristinae sanitati meritis beati Pontificis redditus est. Nulla hæc veterum relatione cognovimus; sed, quæ scripsimus, oculis perspeximus, manibus tractavimus: nec operæ pretium fore, putamus, alieno hæc fulcienda testimonio, quæ nobis coram positus divina evidenter operata est virtus.

cap. XIII.
Quidam factus mutus,

t 41 A monasterio Lambacensi miliario fere uno in edito montis loco ecclesia *t* beati Laurentii martyris constituta habetur; in circuitu vero prominent montana, in primordio creationis mundanae nativo tumore ex gremio genitricis terræ prolata. Secus hanc etiam viculus non grandis disponitur; dein per agros raræ sparguntur casulae, colonis satis *u* aptissimæ. Ex his ergo unus, permittente eo, qui possedit et fecit et creavit nos, mutus efficitur; et dum

diu verecundia percussus, casualia celat facta *x*, dum intrinseca in dies augmentantur cruciamina, dum cor ejus, ultra quod dictu incredibile sit *y*, anxiatum conturbatur, dum præstolatur, ut peremptum vocis organum vocis gratia rursum ditaretur, spe sua fraudatur; quia nondum venerat hora ejus. Permanet itaque mutus, et alter Zacharias, ingrediens aut egrediens, erat innuens populis, et quidquid officio linguæ declarare debuisset, quodam rotamine signorum, quæ mater artium *z* eum docuerat, portendebat.

AUCTOR ANONYMO.

x

y

z

42 Alii vix conjiendo ex his, quæ videbant, modicum quid intelligebant; alii parum attendebant; alii (sicut ubique claret *aa*, sagena Dei malos cum bonis trahit) miserum mirabiliter mutientem deridebant, seipsos minus considerantes, quia omnes in manu Dei, sicut lutum in manu figuli, sumus *bb*, et ipse fecit nos, et non ipsi nos. Flebat miser in secretis suis, affectuque mentis voce incondita Dominum, ut de vinculo improprietatis hujus eum absolveret, deprecatur. Tum vero quibusdam amicis suis eum instigantibus, toto mentis ac cordis affectu ad Dominum convertitur, jactat cogitatum suum in Domino, assumptisque sociis paucis, ad sepulchrum beati Adalberonis proficiscitur. Clam oratorium ingressus, humiliter humi ante sepulchrum provolvitur; et quia orare minus sibi licuit, intentionem orationis, compunctionem cordis, votum intimæ devotionis cum lachrymarum suspiriis Domino fideliter obtulit. Nec spe frustratur, licet statim effectus orationem non sequeretur; quia nec Paulus mox, ut oravit, exauditus est ad voluntatem, exauditus est autem ad utilitatem *cc*; nec nos, oratione Dominica perorata, statim accipiemus regnum Dei, pro quo petimus.

fusus ibidem tacitis precibus,

aa

bb

E

cc

43 Tertia tamen demum die ille, qui meritis Baptistæ aperuit os Zachariæ *dd*, meritis beati Præsulis aperuit os muti, et loquebatur recte. Futuro autem die Dominico Lambach regreditur, coram Fratribus et ecclesia, quæ eo die convenerat, gratiam quæsitam et adeptam confitetur, quorum testimonio, quod prælibatum est, roboratur. Videsne, quam magifice Dominus Sanctum suum mirificavit, quem etiam hoc in facto Baptistæ suo æquiparavit *ee*? Nec indignum aut impossibile tibi, quod dictum est, videatur; cum etiam ore Veritatis omnes ad vitam prædestinati non modo angelis æquales, sed et angelos futuros fore insinuantur *ff*, ut ibi: « Angeli eorum semper vident » faciem Patris mei *gg*. » Et Zacharias, « Labia. » inquit, « sacerdotis custodiunt scientiam, et » legem requirent ex ore ejus: quia angelus » Domini exercituum est. »

tertio post die loquelam recipit. Auctoris ad hæc

dd

ee

F

ff

gg

44 Equipollentiæ Johannes consonat: « Scientiam, » aiens, « quoniam, cum apparuerit Dominus, similes ei erimus: quoniam videbimus » eum, sicuti est. » Audi adhuc, quid alias Salvator profiteatur: « Ego dixi, dii estis, et filii » Excelsi omnes; » eos appellans Deos, ad quos sermo Dei factus est. Unde Hieronymus, « Si » similitudo, » inquit, « Sanctis repromittitur, » veritas non negatur. » In primordio descriptionis signorum, si curiosus recolas, invenies paralyticum et claudum meritis beati Adalberonis curatum: nonne hæc a Deo sibi collata virtus æqualem eum Apostolis fecit et facit *hh*? Non enim Sancti, quorum consors jam in caelestibus est, cum quibus jam fulget in regno Patris eorum,

observatio:

hh

AUCTORE
ANONYMO.

CAP. XIV.
Puella pau-
percula, diu-
turnis febrim
admodum
languida,

ii

B

dum visione,
ut putabat,
prævia, Lam-
bachum vehi-
tur,

kk

C

* Joan. abb.
ei imponit

* imo quod

eo appulsa
moritur.

* i. e. esse

ll

mm

eorum, virtutibus ejus invident, immo con-
gaudent; dummodo simulas imprudentium ho-
minum non derogat illi.

45 Vidua vitam beatam in castimonia amu-
lans, unicam habuit filiam, cum qua diaria,
sine quibus vita ista nequaquam geri potest,
labore manuum (ut filiorum Adæ lex est) qua-
sivit, rarius, quam sibi expediret, ægre con-
quisivit. Filiam jam adultam, annosque maturos
intransentem, ut per se potius assuesceret sine ad-
miniculo materno sibi necessaria providere,
mater deseruit, ne, dum pauper pauperi adhae-
reret, utraque periclitaretur. Ad instar avium,
quæ pullos suos, ad plenos educatos, ad volan-
dum satis expeditos, morsibus et alarum ictibus,
quæ sunt tela et arma earum, a se repellunt, ne in
æternum parentum providentia, sed sua discant
pasci industria et solertia; qui dum parentibus
molesti sunt, circa volucritando ii, vociferando,
apertis rostris hiando, alis expassis victum men-
dicando, non exaudiuntur; quia, si semper
exaudirentur, utriusq; inedia consumerentur.
Filia autem pauperula, processu temporis vi-
febrim correpta, viribus corporis repente cœ-
pit destitui, et, quamdiu licuit, ubique vaga-
bunda languorem fallere tentabat, si forte mu-
tato aere dolor ejus mitigaretur.

46 Tandem febris infusa medullis corpus ejus
excoxerat exhaustum, adeo ut in lectum cor-
ruens per sex menses sine spe recuperandæ sani-
tatis cruciaretur. Crebro mater venit filiam vi-
sitare ægotantem; sed succurrere ei nequens,
ad sua repedabat. Interim, dum doloribus con-
tinuis terebratur corpus, dum vexatur animus,
occurrit ei signorum gratia, circa tumbam beati
Adalberonis actitata: et obdormiscens in visione
perdocetur Lambach proficisci, misericordiam
petere, ut accipiat, quærere, ut inveniat; et, si
perseveraverit pulsans, apertionem pollicetur.
Ihec non solum semel, sed secundo et tertio ei
apparuit; sed egestas paupertatis kk, ne ad
votum perveniret, obstitit. Tandem anni spatio
fere emenso, mater adest gemebunda, et filia
invehitur contra eam iracunda, cur eam sineret
in fœtoribus vitam finire, cur ope illius illo non
perduceretur, ubi, sicut plurimi, ita et ipsa
misericordiam consequeretur? His compuncta
sermonibus, his vulnerata minis et terro-
ribus, ubique anhela discurrit, nunc orando,
nunc supplicando, equum et vehiculum prece
et brevi merce conquirat, filiam seminecem su-
perimpositam *, cursum versus Lambach ad
tumbam beati Viri, ad quam animus ejus fla-
grabat, cujus aspectum totis desiderii anhela-
bat, dirigit, et flumine transito, qui * in mar-
gine montis, oratorum beatæ Dei Genitricis in
vertice gestantis, præterfluit, mox ut navicula
portum attigit, anima languentis, carnis abso-
luta ergastulo, portum salutis et quietis adiit.

47 Nam a cymba in proximam delata taber-
nam feliciter expiravit, et mater, quæ pro via-
tico et oblatione natæ detulerat, exequiis ejus
impendit. Exin in cymiterio beati Johannis Ba-
ptistæ sepulta, Domino spiritus, terræ carnis
materia commendatur. Unde quis ambigat, hanc
beato Episcopo a Domino præstitam fore * vir-
tutem, ut pauperula illa ægritudinis nodis et
vinculis mortis erepta requiem celerem, obi-
tumque felicem sit consecuta ll. Videres jam
impletum, quod Propheta ait: « Juxta est Do-
minus his, qui tribulato sunt corde, et humiles
» spiritu salvabit mm. » Tale quid habemus de

beato Martino nn, qui, dum imperatorio edicto
custodiæ publicæ mandatur conservandus, pos-
tremo die barbaris pugnaturis objiciendus; Do-
minus meritis ejus exemti pugnæ necessitatem,
ne vel aliorum nece Sancti violarentur obtutus.

48 Quia bina paria præ manibus habemus
miracula, operæ pretium est, ut, sicut tempore
et effectu, uno tamen in loco, uno et in sexu
actitata, discreta sunt; ita et nos ea cudendo *
ex amussim distinguamus. Superius enim præ-
libatum oo in Cœna Domini, sequens vero in ca-
pite jejunii pp patratum est miraculum. Mulier,
genere et rebus pertenuis, de finibus Austriæ,
ex civitate, quæ vulgo Vienna qq nuncupatur,
dum ad instar clientularum pro quæstu anxie
laborat cottidiano, vespere Sabbati ante Puri-
ficationem sanctæ Mariæ, dum Sabbatismum
sabbatizando observare debuit rr, prævarica-
trix divinæ facta est legis, in jus ss operi ultra
solutum incumbens servili. Nam sinistra librans
harpaginem tt, dextera autem circumrotans fu-
sum, ut staminum argute in harpagine compo-
nat fila, utrumque instrumentum utriusque mani
tam firmiter ac insolubiliter inhæsit, ut nulla vi
trahentium, nullo argumento sibi invicem suc-
cedentium, erui quivisset. Ungues enim utrius-
que palmæ, pellem et carnem perterebrantes,
de stigmatibus vulnerum sanguinis eliciebant
guttulas; livor etiam vehemens adeo utramque
occupaverat manum; ut nil præter genitum et
suspiria agere liceret.

49 Exiit ergo a civitate Vienna, sacra petitura
ac peragrata loca, Sanctorum implorata
auxilia, quorum opitulationibus imminuta
queat evadere discriminum dispendia. Ut au-
tem breviter extrema tangamus acta, in ecclesia
beatæ Otiliæ uu virginis harpaginem ipsius in-
terventu amisit, fusum acriter adhuc cruenta
stringens manu, Lambach ad beati Adalberonis
tumbam detulit; et ubi manum lividam sepul-
chro adhibuit, meritis sancti Pontificis perdidit,
quo gravabatur dispendium, nacta feliciter,
quod quæsiit, salutis suffragium. Ipsa hora
pater monasterii cum universis supervenit Fra-
tribus, probaverant et viderunt opera, quæ Dei
clementer operata est clementia. Erat autem
tunc annus Dominicæ Incarnationis m. cc. mitus
dies vero Dominicæ Paschæ ultimum in Kata-
logo computi elementis Q punctum obtinuit xx.
Hinc animadvertere potes, ubi caput jejunii
occurrit yy, in quo acta sunt, quæ digesta
sunt.

ANNOTATA.

a Lucæ cap. 24, v. 45 dicitur eastellum Em-
maus spatio stadiorum sexaginta a Jerusalem
abfuisse: quadraginta igitur stadiis, si recte com-
putavit biographus, nemus, cujus hic meministi,
distabat Lambach.

b Apud Joan. abb. hic insertum legitur: Vul-
go Pratenau.

c Ibid. Altari beati Petri Salisburgæ.

d Ibid. Quem vulgo Nemorarium, aut Saltu-
arium, quasi nemorum saltuive præfectum
appellamus.

e Notat Pezius, hic denuo in ora codicis ea-
dem manu adjectum legi: Uxor Eberhardi de
Preitenowe.

f Joan. abb. Immodicus.

g Tota hæc periodus desideratur apud Joan.
abb., ubi post Recurvatat sequitur: Post hæc etc.
h Celebratur

D

nn

CAP. XV.

Mulier divi-
nitus in ma-
nibus punita,
* Joan. abb.
referendo

oo

pp

qq

rr

ss

tt

E

partim in ec-
clesia S. Othi-
liæ, partim
in B. Adalbe-
ronis sospita-
tur.

uu

F

xx

yy

- A h Celebratur hæc festivitas die 14 Septembris.
 i Varia hujus vocis apud scriptores mediæ ævi significatio legi potest in Glossario Cangii: hic usurpatur pro pondere seu gravitate mæroris.
 k Joan. abb. Acquiescit.
 l Idem: Nisi summa urgente necessitate.
 m Idem: Locata.
 n Idem: Tunc vero rediens.
 o Idem: Vociferatur; ac mox infra: Declarabat pro Declarat, et, Exaltabat pro Exaltat.
 p Id. Omnino.
 q Id. Quæ cum veniret.
 r Id. Huic ossa.
 s Imo: Longo, ut habet Joan. abb.
 t In ora codicis Lambacensis, teste Pezio, eadem manu oppositum legitur: De ecclesia, quæ dicitur Pachmannen.
 u Joan. abb. Perquam.
 x Id. Fatale hoc celat factum.
 y Id. Ultra quod dictu credibile sit.
 z Id. hic addit: Necessitas.
 aa Id. Claret, quod etc.
 bb Id. brevius: Quia omnes in manu figuli sumus.
- B cc Lege Epist. 2 ad Cor., cap. 12.
 dd Lucæ cap. 1.
 ee Hyperbolica comparatio est, quod, quemadmodum Zacharias amissam loquelam recepit in natiuitate seu circumcissione S. Joannis Baptistæ, ita vir iste facultatem loquendi, qua destitutus fuerat, per merita B. Adalberonis recuperaverit.
 ff Joan. abb. Angeli futuri insinuentur.
 gg Matt. cap. 18, v. 10. Joannes abbas, fortasse, quod adverteret, allegatum textum nihil hic facere, addidit alterum, Et item, inquit: « Æquales angelis erunt, et sunt filii Dei, cum sint filii resurrectionis. » Consule Luc. cap. 20, v. 56. Qui mox sequuntur textus sacræ Scripturæ, deprompti sunt, primus ex Malachiæ (non Zachariæ) cap. 2, v. 7; quam ob rem Joannes abbas pro Zacharia, Malachiam substituit: secundus ex Epist. 1 Joannis cap. 5, v. 2; tertius ex Psalm. 81, v. 6.
 hh Melius qualemcumque similitudinem potestatis, quam æqualitatem, hic memorasset anonymus noster, alludens ad curationem paralytici cap. 1 relatum, sanatumque a sanctis Apostolis Petro et Joanne claudum ab utero, de quo Lucas in Act. Apost. cap. 5.
 ii Joan. abb. Volitando, et mox infra: Expansis pro Expressis.
 kk Id. Sed res angusta domi.
 ll Nolim negare, pauperculæ huic fortasse satis fuisse, mori, quam sanari: at certe anonymus noster istæc nullo rectius omississet; quid enim in eo miraculi est, quod mulier diuturno morbo contrita, accedentibus etiam vecturæ incommodis, moriatur?
 mm Psalm. 55, v. 19.
 nn Colitur hic Sanctus die 11 Novembris, quo die ejusdem gesta illustranda venient.
 oo Superius a num. 10.
 pp Id est, Feria quarta Quinquagesimæ, seu Cinerum; quæ caput, seu initium est jejunii Quadragesimalis.
 qq Alias Vienna, Germanis Wien, olim Vindobona, Austriæ caput, ejusdemque archiducum et Austriacorum Imperatorum sedes est, toti orbi notissima.
 rr Vide Annotata hic ad cap. 1, lit. t.

ss Joan. abb. Instantius.
 tt Colum videtur indicare.
 uu Nescio, an anonymus aliam hic designare voluerit S. Otiliam, quam Abbatissam Hohenburgensem in territorio Argentoratensi in Alsatia, quæ Martyrologio Romano inscripta est die 15 Decembris.
 xx Indicat, Dominicum Paschæ diem eo anno in diem 23 Aprilis incidisse, ad quem diem in vetustis Calendariis ad signandos Lunæ dies littera Q cum duobus punctis, seu jam tertium in eo lunationum cyclo signatur. Porro assignato anno 1204 Pascha vere incidit in diem 23 Aprilis.
 yy Joan. abb. Occurrere potuit. Cum ex dictis hoc anno 1204 Pascha celebratum fuerit die 23 Aprilis, caput jejunii, seu Feria quarta Cinerum, incidit in diem 10 Martii.

CAPUT IV.

Aliquot alii ad ejusdem Beati tumbam incolumitate donati.

Signis a et miraculis beati Episcopi longe lateque divina gratia se dilatantibus; et non solum contiguas, sed etiam exteras regiones illustrantibus, de civitate Ratispona b mulier quedam, clausa lumina diu ferens, cum aliis, quibus eadem mens erat, Lambacense exiit visitare cœnobium. Quo perveniens, tumbam beati Episcopi fide ac devotione ambiens, orationem ad Dominum fudit, sacrificium contriti spiritus obtulit, misericordiam, quam quesivit, ocyus invenit, lumen oculorum amissum recipere meruit, cum gaudio repatriavit, quæ tristis pridem superyenit, nam non longe a monasterio, dum iret, illuminata est. Exin aliquanto interjecto tempore, cum adstipulatoribus veritatis rediit, die Dominico gratiam, quam percepit, ecclesiæ tunc congregatæ lachrymarum imbre perfusa aperuit: Gloria in excelsis Deo tollitur; Deus in Sanctis suis mirabilis prædicatur.

34 Evolutis deinde aliquot diebus, anno videlicet ab Incarnatione Domini M CC XXV, XVI Kal. Octobris, ubi annuatim Dedicatio Lambacensis occurrit ecclesiæ c, venit vir quidam provecetæ ætatis, de civitate juxta Anisum d fluvium sita, a quo et ipsa civitas nomen ANASUS accepit, tumulum beati Alberonis invisere ardentem sitiens. Nam fama virtutum beati Viri omnem hanc regionem resperserat; propterea cætervntim omnes populi gratia recuperandæ sospitatis eo tendebant. Vir ergo ille, de quo nobis sermo est, xx et eo amplius annis cæcus permanserat, et jam fere desperatus, hortatu sociorum, qui eum ducebant, cum summa intentionis devotione ad sepulchrum, pluribus jam signis clarificatum, accessit; preces ad Dominum fudit, ut Pater misericordiarum et Deus totius consolationis amissum illi lumen redderet, qui cæco nato oculos aperuit e. Oratione completa, omni turba, quæ ad diem festum convenerat, inspectante, lumen recepit, et omnis plebs, ut vidit,

AUCTORE
ANONYMO.CAP. XVI.
Mulier cæca
post honoratum
Beati tumulum
illuminatur:c
bCAP. XVII.
alter multis
annis amissum
visum
recipit;c
d

e

AUCTOR
ANONYMO.

CAP. XVIII.
mulier con-
tracta, f

g

h

* glorifican-
tium
* dicentium

CAP. XIX.
puer claudus
et mutus.

vidit, dedit laudem Deo. Facta sunt hæc tem-
pore vespertino ante noctis crepusculum.

52 Eadem nocte fidelibus ad sepulchrum
beati Episcopi excubantibus, mulier quædam
clenica f et omni corporis parte contracta (utra-
que enim manus ejus pectori adharebat et in-
harebat, acsi ænea rigisset, crura quoque
natis innexa erant, ut jam, non mulier, sed
simulacrum videretur) aderat g. Quarta nam-
que vigilia noctis ante nocturnalem synaxim h,
manus et crura cum ingenti fragoris solvuntur
crepitu in tantum, ut tota turbaretur ecclesia.
Hujus rei veritatem, non duo vel tres, sed
plurimarum testificatur assertio turbarum, glori-
ficantes * Deum, et dicentes *: Gloria tibi Do-
mine.

53 Puer quidam, de ecclesia sancti Benedi-
cti, quinquennis, incessu pedum carens, alter
Zacharias mutus permanens, dum sacros cin-
eres beati Pontificis cum comitibus veneratur et
honorat, parentes et amici pro sospitate pueri
preces fundunt ad Dominum. Ille subito erigitur,
ac ambitum sepulchri semel, bis, tertio-
que perlustrat. Clamor ad sidera tollitur, laus
illi concinitur, qui erigit elisos, solvit compe-
ditos, qui linguas infantium facit disertas :
nam, ubi puero gressus meritis beati Alberonis
redditur, mox apertum est os ejus, et loque-
batur recte.

CAP. XX.
alter item
puer utroque
pede claudus,

* i. parochia

54 Aliud miraculum, huic simile, congrue
subnectitur, ut cognoscat universitas fidelium,
quanta locus ille gloria sit dignus, quem Domi-
nus tot et tantis illustrat signis et virtutibus.
Non multo interjecto tempore, inter promi-
scuas turbas de prædicta barrochia * venit puer
septennis ad tumulum beati Præsulis visendum,
utroque claudus pede. Qui a parentibus, cog-
natis et notis sepulchro sancti Viri applicitus,
orationeque fidelium consummata, puer sur-
rexit incolumis; et illi gloria concinitur, qui
omnes homines vult salvos fieri.

CAP. XXI.
atque puer
cæcus natus,
ad Beati se-
pulchrum sa-
nati.

CAP. XXII.
Septennis
puer mutus
factus,

i

k

55 Nec silentio prætereundum, quod una
Sabbati venit multitudo copiosa plebis, utrius-
que sexus et ætatis ad tumbam beati Patris
nostri venerandam. Inter quos venit quidam
cæcus a nativitate, a partibus Austriæ, et inter
nocturnalum synaxim non minima angoris mo-
lestia aperti sunt oculi cæci ad laudem et glo-
riam Jhesu Christi, Domini nostri, qui olim inter
homines conversans oculos aperuit cæci nati,
quod a sæculo non est auditum. Nam cum fe-
nestræ oculorum reserantur, sanguis erumpens
genas et maxillas ejus abundanter rigaverat ad
testimonium veritatis.

56 Non, ut paginam vacantem oneremus, sed
ut nomen ejus, qui facit mirabilia magna solus,
per merita Sanctorum suorum magnificemus,
miraculum silentio non supersedeamus, simile
videlicet, ut beato Zachariæ, legimus, evenisse,
ad notitiam posterorum stylo memoriali trans-
mittamus. Puer quidam septennis de villa, eccle-
siæ Lambacensi vicina, Hofarn i dicta, proxima
nocte, quæ festum sancti Michaelis antecedit,
in somnis k officio linguæ destitutus subito ob-
mutuit, et usque ad octavum diem ejusdem festi
mutus permanens, non modicam tristitiæ que-
relam amicis suis advexit, nonnullis tamen levi-
tate puerili id fieri arbitrantibus; sed per pro-
gressum temporis de veritate hujusmodi eventus
dolentibus.

57 Instabat siquidem anniversarius dies beati

confessoris Alberonis episcopi, qui semper
octava die Angelorum occurrit l, quo plurimi
causa orationis Lambacensem locum student
invisere; cum quibus etiam parentes dicti pueri,
ipsum secum ducentes, divina spe animati, et
meritis beati Præsulis confisi, iter arripuerunt.
Itinere vero nondum confecto, dum jam adpro-
ximarent monasterio, puer subito in verba pro-
rupit, et materteram suam nominatim vocans,
solum esse vinculum linguæ suæ, lætabundus
affirmavit. Unde magno perfusi gaudio, tam
parentes, quam alii concomitantes, mœnia ec-
clesiæ subeunt, et sepulchro pii pontificis Albe-
ronis se oraturi prosternunt, gratesque Deo
reddiderunt. Exin res, ut gesta erat, Fratribus
monasterii, et omni, qui supervenerat, populo
panditur, et Christus gloriosus in Sanctis suis
prædicatur.

58 Puer m quidam mendicus ex casu factus
mutus ad monasterium Lambacense causa ali-
monia erroneus n pervenit, et aliquamdiu ibi
elemosyna sustentatus, tumbam beati Præsulis
gratia devotionis in vigilia Apostolorum Phi-
lippi et Jacobi jejunos adit; et quia lingua non
poterat, intimis cordis suspiriis suffragium atten-
tius precabatur. Debilitate vero et mora devo-
tionis aliquantulum fatigatus, fessus in tumbæ
marmore obdormivit : cum vero evigilasset,
sensit, se officium linguæ recepisse, et, quod
prius nutu postulaverat vitæ egentis subsidium,
postmodum, solutis linguæ vinculis, perfecte
loquendo meritis beati Præsulis, quem in somno
sibi apparentem, et digitos sibi in os mittentem
viderat, ab omnibus requisivit o.

D
dem ad eum-
dem tumulum
ducitur, lo-
quelam reci-
pit.

CAP. XXIII.
Alteri muto
ad ejusdem
tumbam lo-
quela resti-
tuta.

m
n

E

o

ANNOTATA.

a Quæ hoc septemque sequentibus numeris
referuntur, aliam, cœvæ tamen, manum præ-
ferre, observavi supra ex Pezio, cujus anno-
tationem etiam retuli in Commentario prævio
num. 13.

b Ratispona, seu Ratisbona, vulgo Regens-
burg, nota Germaniæ est libera Imperialis civi-
tas ad Danubium, ubi hic Reginum recipit, epi-
scopali sede insignita, habitusque in eo Imperii
comitibus celebris.

c Ita etiam habet editio Joannis abbatis: ve-
rum alibi eadem festivitas etiam 18 Kal. Octobris
facta legitur. Vide dicta in Commentario prævio
num. 30.

d Joan. abb. Anasum. Est autem vario no-
mine etiam Anesus, Anisus, Anseus et Onasus,
quandoque dictus, Germaniæ fluvius, ac fere
limes Superiorem inter atque Inferiorem Au-
striam Meridianam; a quo hic laudata civitas
similiter Anassiburgum et Anisia, Germanis Enns
appellatur.

e Joan. cap. 9.

f Joan. abb. Clinica. Porro Clinicus a Græco
κλινη lectus, ægrum semper in lecto decubentem
significat.

g Monet Pezium, verbum aderat desiderari in
codice Lambacensi.

h Synaxis vox Græca Latine conventum mo-
nachorum significat, utque hic additur, ad Offi-
cium nocturnum in ecclesia persolvendum.

i Joan. abb. Hofern.

k Idem unica voce insomnis.

l Id est, die 6 Octobris, quæ Octava est San-
ctorum

A *ctorum Angelorum, seu Dedicationis S. Michaelis archangeli, quæ Dedicatione die 29 Septembris recolitur.*

m Notat Pezsius, hoc rursum caput alia, quam cetera, manu, sed cœva tamen, in Lambacensi codice exaratum esse.

n Id est, vagabundus.

o Hic desinit Liber miraculorum sine ulla clausula.

VITA

BREVIS METRICA,

Auctore anonymo incertæ ætatis.

Ex editione reverendissimi Joannis Abbatis Lambacensis.

Natalibus et meritis clarus fit episcopus Herbipolensis :

a

Stirps antiqua fuit, multas celebrata per oras,

De Lambach a comitum, quorum alto a sanguine natus

Felix progenies, divinus Adalbero præsul. Huic pater Arnoldus, mater Regilla, potenti

Francigenum fuerat Weinsberg de gente creata,

b

** an dictu?*

Qui Lambach præter Scherdingam *b*, multaque dictis *

Oppida Franconie magna ditone tenebant. Hic ergo heros spectabilis indole mentis,

Artibus ingenius viridi sacratus in ævo, Pieridum tantam collegit pulvere messem *c*,

c

Tantoque omnigenæ fulsit virtutis honore, Ut dubium fuerit, virtus præstantior arte,

Arsne ejus claris potior virtutibus esset. Ergo dum merito variis celebratur in oris,

C

d

Ultra lustra novem millenus volvitur annus; Amisso Herbipolis lugubris pastore gemebat *d*.

Conveniunt igitur clerus populusque frequentes :

Idem consilium cunctis, mens omnibus una, Desertam sedem generosus Adalbero sumat,

Pontificalis huic præcingat mitra capillos.

Ille sibi oblatum divino munere honorem

regit strenue, templa et monasteria erigit :

e

Magnanimo acceptat nisu *e*, viresque secundas

A superis poscit recipitque fideliter oris; Talem se præstans, ut non præstantior ullus,

Utiliorve gregi fuerit : sic munere sancte Perfunctus, placida populos in pace regebat :

Nam templa extruxit sublimibus alta columnis,

Cœnobiis posuit fundamina grata Tonanti, Efficiens donis opulenta et religione.

Wirzburgæ Stephano locuples ecclesia sancto

Mystarum fuerat, sedaria jura sequentum *f*;

Hanc, Benedicte, tuo sacravit, dive, trophæo,

Triginta adsciscens monachos, qui nocte dieque

Usque Deo canerent sacrarum encomia laudum.

Altera deficient rebus (cognomine Schwarzig *g*)

Ordinis ejusdem, summi sacra templa Tonantis,

Queis Carolus quondam jecit fundamina Magnus :

Laudibus hæc Superum reparat, viresque ministrat,

Cum post sumpta Deo mortali e corpore membra

Mille anni, ter quinque et bis sex lustra fluebant *h*.

5 Verum sors malefida, furens successibus æquis

Inter Pontificem summum, Ausoniumque monarcham

Impia pestiferi conflavit semina belli *i*.

Tum Pater, Herbipolis justas qui rexit habenas,

Romani obsequio Patris constanter adhærens,

Juste possessis per vim depellitur oris

Cæsare ab Henrico, quidamque invasor iniquus,

Nomine Meinhardus, veneranda sacraria pressit :

Lustra bis octo super millenos quatuor annos

Currebant, propria cum cessit Adalbero sede *k*.

Ergo Bavarie patrias remeavit ad arces *l*, Charus ubi genitor sacras fundaverat ædes

Bis sex canonicis : has plenus Numine Natus In Benedictinum summa ratione sacravit

Cœnobium *m*, cupiens fragiles ibi corporis artus

Ponere supremamque tubæ remorariet horam *n*.

4 Interea rex Henricus, dominator et ora Saxonis Hermannus *o*, vesani Martis amore

Ardent; jam sævit scelerata insania belli : Conseritur : multos tandem post stragis acer-

vos Hermannus tumido retulit super hoste triumphum *p*.

Omne ubi læto post fusa tot agmina victor Magnanimus fuit Hermannus, Mavortius heros,

Plurima devicti pervertit facta tyranni; Imprimisque suis privatus Adalbero præsul

Juste possessis est rursus honoribus auctus *q*, Meinhardusque sacræ detrusus sede cathedræ.

Pristina sed postquam cæsar moderamina rerum

Sumpsit, et innocuis Christi crux esse ministris

Pergit *r*, Adalbero, quæ struxit, sacra tecta revisit

In patria : hic dulci datur indulgere quieti, Anno milleno, quinto, lustrisque bis octo *s*;

Cui plus, Meinhardo, pertentant gaudia peccatus?

Verum hanc lætitiæ mors opportuna dirimit,

Vix tribus exactis, cum tempus curreret, annis.

Tum

AUCTORE ANONYMO.

g

h

e sede sua ejicitur ;

i

E

k

l

m

n

in eamdem restitutus, et iterato ejectus,

o

F

p

q

r

s